

ŠKRAT

„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., pola
leta 1 gld. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1885.

Številka 15. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo
upravnistvu, spisi pa urednistvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Pod zemljo.

Zložil KOŠTRUN.

Podzemске jame bil podál
Sem neki dan se čisto sam;
Sem bakljo smoljnato prižgal,
In kam zašel sem bil, ne znam.

Sem vsako ljukno prestaknil.
Otipal vsak kapnik skoraj,
In vmes sem vendno grozno upil,
Kot še nikdar ne do tedaj.

Pa vedi vrag, kakó je to!
Ko sem takó okrog capljál,
Ob kamen trčil sem z nogó,
Da sem na tla po dolgo pal.

Iz rok mi baklja odletí,
Ko sem na tla se zvrnil bil,
In v luži bridko smrt stori, —
Jaz nisem je nič več dobil.

Zastonj sem užigalke žgal
In tipal stene sem z rokó,
Izhod se več ni najti dal;
Vrag vedi, kaj je bilo to!

Na zadnje truden sem se vsél
Na kamen in premišljeval,
Kakó da venkaj bi prišel;
Pa prave sem zastonj iskal.

Zastonj glavo sem belil si;
Le spanec me je bil objél
In sanjati o ljubici
Nezvestej Mani sem začél.

Takó mi ona djala je:
„Če vjameš me, poljub dobiš!“
In naglo proč zbežala je;
Jaz pa za njo kot vetra piš.

Ko pa sem jo bil vendar vjel,
Hiteč res dolgo že za njo,
Sem tákoj strastno jo objel
In pa poljuboval gorkó.

Pa mrzle bile ustnice
So, ki sem je poljuboval;
Vsled tega sem probudil se
In motne si oči mencial.

In sem mencial, mencial oči,
Da slednjič sem uganil to,
Ker več temé krog mene ni,
Da nisem nič več pod zemljó.

Iz jame pot sem našel, hem!
Ki je ne bil nikdar bi ne;
In ljubica, ki sanjal sem
O njej, bil — hrastov štor je lé.

Ženska zvestost.

Zložil KOŠTRUN.

Kar je led ob letnej žegi,
Kar ob morskem pena bregi,
Kar je v vetru drobni prah
Kar po zimi mrzlej dah;
To ti ženska je zvestost!

Ako se zanašáš nanjo,
Ako verno upaš vanjo,
Vsa se kmalo ti stopi,
Bridek le spomin pusti:
To ti ženska je zvestost!

Ti pa žalosten samuješ
In po njej morda tuguješ.
Če zaupa spet sreč,
V novič pravi ti gorjé:
To ti ženska je zvestost!

Vaške slike.

Vojaci so tukaj!

(Konec.)

Celo stari Sadovnik ga je imel rad, ker mu je večkratov kako delo prevzel iz rok in tu pa tam pomolil kak zavitek vojaškega tabaka, kar je starega neizmerno razveselilo. Takoj je začel praviti o dobrem hrvaškem tabaku, o tihotapcih itd., čemur je Pero, sedeč mu na strani pritrjeval, poslušal pa ni, ampak gledal in mežikal je raje nasproti sedečej Marici, katera se mu je smijala tako sladko, kakor bi bila že stara znanca.

In vender nista bila!

Vsak večer so sedeli v veži in se razgovarjali o tem in onem. Pera in Hribarja ni bilo ugnati, dokler ni prišla Sadovnica brojanic v roki. Teh pa sta se bala, še bolj pa dolzega rožnega venca z litanijami in razpredenimi molitvami. Takoj jih je nestalo.

Peru je bila Marica jako po godu, Hribarju pa že bolj Uršica, ali kakor jo je nazival, „dušica“. Pero je že dolgo časa zaman čakal, kako bi prišel z Marico bolj na samem vkupe, da bi se tako malo pomenila. In pričakal je.

Marica je šla v zelnik „bela“ obirat in tiste kumarice potrgat, kolikor jih še niso prejšnji večer vzeli došli gostje. Na vozarah sreča jo na mah rdečohlačati Pero in ustavši jo ljubeznivo vpraša:

„Kuda ideš, Marica?“

„Za nosom,“ odgovori dekle in hoče naprej.

„Ala si lipa devojko!“ reče Pero v nežnej ikavščini in ji ogladi obokano lice. Marica pa si ne pomišlja dolgo in udari ga po lici tako močno, da se je vseh pet prstov poznalo na bledem obličju.

„Tako pri nas gladimo po licih,“ reče dekle in koraka moško naprej, treseč se jeze ali kesanja, da ga je preveč udarila, ne vemo.

Pera pa ni bilo od tistega dne več v veži.

Hribarja pa je to jako veselilo, ker je imel zdaj toliko več prednosti v hiši, katere mu je prej jemal prostak Pero. Še bolj pogosto je zahajal v vežo dokler ni zašel.

Nekega dne je Uršica sedela v veži pri škafu in mela perilo. Nemeč ji je stal na strani, hoteč ji pri vsakej priliki pomoči, da jo je s tem še bolj oviral

pri delu. Zraven pa jo je obsipal s sladkimi besedami, kakor: cukermunderl, hercpinkerl itd., katerih dekle pač ni umelo. Ko ji baš zopet jedno „dušico“ pritisne na malo uho, ujezi se Uršica in ga oplete s sapunasto drisačo, da se mu je ta ovila okrog in okrog glave, kakor kak bel turban. Pač Nemeč ni pričakoval takega objema in potepeno se je obrnil v stran. Na pragu kuhinjskem pa je stala Marica, smeje se nepričakovanemu objemu. Ko pa se vojak obrne, naredi ona hitro resen obraz in pomilovaje pokliče Hribarja v kuhinjo. Ta pozabi hitro neusmiljene Uršice in odide za njeno sestro v kuhinjo. Marica pa ga poboža po raskavih in sapunastih licih, potem ko je prej še kake dvakrat potegnila s prsti po sajastem zidu. V tem hipu stopi v vežo Sadovnica in ugledavši vojaka, baš kar stopivšega iz kuhinje, začne se na ves glas smijati. Marica se je smijala v kuhinji, Uršica pa v veži. Hribar stopi hitro na prag, da ne bi Sadovnica slutila, da je bil v kuhinji a obličje njegovo je bilo strašno. Na vsakem lici so se poznali črni sajasti prsti, ves obraz pa je žarel od rdečice in odseval v sapunastih meburčkih.

Iz hleva ven se je slišal malo potem grozovit krohot in smeh.

Tudi sladkega Nemca ni bilo več v hišo

Sadovniku skoro ni bilo po volji to hčerino ravnanje; saj tabaka zdaj ni več dobival, zraven se je pa še bal, da mu se ne bi po noči kaj izmaknilo.

Zato je hodil vsak večer s skrbnim obrazom okoli hiše, pogledal na one črešplje za drvarnico, proti zelniku, kjer so bile že „trde glave“, proti kozolcu, kjer se je sušila semenska detelja itd.

Tam po vasi pa so peli fantje:

„Hrvat gre na božjo pot,
Krađe skoz in skoz po pot',
Naj bo raca al' kapun,
Vse se mu obes' na kljun“ . . .

Tako je bilo in ko so vojaci odšli, ni bilo več tako. Tudi črešpelj ni bilo mnogo za drvarnico in marsikatera glava se je pogrešala v zelniku. Ljudje so bili siti vojakov, ti so pa tudi opravili svoje in šli so. Joka in stoka pri slovesu menimo, ni bilo. Pisma so pa vender le dobivala nekatera dekleta, kar pri nas ni navada.

„Pa ravno zadnji večer so mi otresli črešplje in so mi jih!“ hudoval se je še več kratov po odhodu vojakov stari Sadovnik.

Véliček.

LISTEK.

Koprive.

„Kdor veliko bere, tudi veliko vé!“ tako pravijo ljudje in jaz pristavim k temu, da tudi oni, ki veliko obhodi, veliko vé!

To je moje geslo in po tem geslu se ravnam, odkar hodijo pete za mano in nos pred mano.

Od kraja do kraja se potikam okoli, premišljujoč pusto in dolgočasno življenje naše in tako na marsikaj naletim, kar vam, navadni ljudje, niti v sanjah ne pride na misel.

Ne mislite pa, dragi moji! da so moja pota slaba ali celo nepoštena! To pa le nikari ne mislite! Res, da včasih zabredem tudi v slabo tovaršijo, in to je, kadar sem med nemčurji, vselej pa se tudi uresniči naroden pregovor, da po slabi tovaršiji glava boli. Ne boli te pa samo glava, kadar si v nemčurski družbi, temveč boli te tudi želodec, otečejo ti lasje in zobje ti postanejo vampaški. Taka je družba nemčurska in te družbe naj se varuje vsak, komur je ljubo zdravje in kdor ni primoran — kakor jaz — zateči se včasih tudi tja, kamor ga ne vlečejo želje. — —

Največ hodim po poštenih potih; da, še celo cerkev — kar sicer ni navada omikanih — me večkrat ne pogreša. Tudi v cerkvi je vedno kaj za me, posebno kjer tako lepo in doneče pepevajo, kakor v križevniški. Solze mi pridejo v oči, kadar slišim to petje in do srca ginjen moram zapustiti cerkev, da se nasrkam krepilnega vzduha. To bi bilo pa tudi res lepo petje, ko bi se sploh kaj pelo, toda žal da vse molči in da le sedaj pa sedaj zacvilijo orglje pod okornimi prsti tamkajšnjega orglarja.

Tako me preganja nezgoda za nezgodo in komaj se mi nekoliko ozdravi od slabe tovaršije bolna glava, zbolí mi zopet od cviljenja in škripanja orgelj križevniške cerkve.

To je smola! Smolo pa nimam samo jaz, temveč tudi tisti baron Lazzarini, ki je prepovedal petje v omenjeni cerkvi in ki je kriv, da toliko občinstva vzdihuje vsled glavobola in ščipanja po črevih. To je še dobro, da tudi njega, barona, včasih zaščiplje. In vsakega, če tudi bi ne bil baron, moralo bi zaščipati po črevih, ako bi, hoteč pokazati občinstvu svojo radodarnost, daroval za kako lojalna slav-

nost najljubše svoje imetje, „Das Heldenbuch des deutschen Kaisers“, a čez nekaj dni prejel to darilce nazaj s prav mastno a umestno opazko.

To bi ga ščipalo! In tudi tega barona je neki ščipalo tako, da se je zaklel, da niti prosjaču več ne pomaga. Tako bode ostal baron Lazzarini še vedno baron, prosjač pa prosjač; jaz pa bodem hodil od kraja v kraj, od družčine v družčino ter si ogledaval in poizvedaval to vrvenje, to vrtenje človeštva.

— I —

Tomaz in Špela

ali

priprosta, a ljubezniva dvojica.

Zložila Irma Kolerabca.

Tomaz in pa Špela,
Sta vkupje sedela:
Kosi obirala,
Pa terze kovala.

Špela:

V pondeljek sem na semnji bila,
Za v cerkev ruto si kupila;
To rečem: vsem se bom dopala,
Tako ti bom v nedeljo zala!

Tomaz:

Kaj bodeš ti, pokveka stara!
Nihče te ni in te ne mara,
Saj let imaš precejšno pezo,
Boš skoro v staro šla železo.

Špela:

Kar ti mi vkupje na čenčaš,
Ne brigam se zato, Tomaz!
Saj ti me vedno obrekuješ.
A sam po meni le vzdihuješ.

Tomaz:

Oh, da bi brenila te koklja,
Ti škatlja stara, stara coklja!
Pač raje se pustim obesti;
Kot da bi stabo šel po cesti!

Špela:

Kaj res ni boljšega mladenča,
Kot je Tomaz, ta stara čenča!
Tako ljudje bi govorili,
Ko naju vkupje bi dobili.

Tomaz:

Le molči zdaj, zapri čeljusti,
Tomaza pa pri miru pusti!
Glej, koliko je še na mizi;
Tu vzemi kost, na pa jo zgrizi!

Špela:

Kaj bodeš meni kost ponujal,
Obiraj sam, kaj bi se kujal;
Da nimaš zob, to je res „žajfa“,
A kriva temu je le „fajfa“.

Tomaz:

Da nimam zob, kaj tebi mari,
Za sé se brigaj, koš ti stari;
Tvoj nos je pač jednak kopitu,
Čeljusti tvoje pa koritu.

Špela:

Dobil boš tako, da boš čutil,
Da z glavo boš ob mizo butil;
Le jedno reci še samo,
In slaba bo, Tomaz, s tabó!

Tomaz nobene ni izustil,
A Špelo ni pri miru pustil;
Po konci sta oba skočila,
Prijela se in — — poljubila!

ŠKRATOGRAMI.

Novo Mesto. Prebivalstvo še vedno vse zmedeno. O resnem glasu še ni govora. — V okolici novomeški bode v kratkem dozidana kapelica, posvečena bode narodnemu mučeniku in prvorogoviležu dru. Pozniku, katerega podobo izdeljuje znani kipar iz najčrvivejše breze.

Celje. Vest, da v našem mestu nedostaje stanovanj in da je več uradnikov brez doma, je neresnična, kajti pri nas je vsega obilo, še celo nemčurske baharije; mnogo in na preostajanje pa je tudi stanovanjšč, posebno po strehah.

Tržič. Tukajšnji nemčurčki vsi poparjeni, ker se je njih ljubček tako blamiral. Posebno pa jih jezi, da so nakupili več tisoč lampijonov za bakljado, a sedaj je vse „fuč“. — (Naj pa iščejo ž njimi pametnih nemčurčkov po Tržici. Op. uredn.)

Velegrad. Kuga, kolera in druge take in jednake nalezljive bolezni so tu popolnem ponehale; bati pa se je, da so se jih najbrže slovanski obiskovalci nalezli ter zanesli v druge kraje slovanske. Treba se jih je ogibati!

POGOVORI.

Nekdo — pa ne mislite, da je bil to jeden izmej Dolenjske trojice, — pričel je brati članek iz „Resnih glasov“ v družbi veselih pivcev. Komaj pa je prebral nekoliko vrstic, opazil je že, da so začeli okoli sedeči z večine dremati. Vdrašal je tedaj svoje sopivce: „Gotovo vas dolgočasim z branjem, ker dremljete!“

„O, nič ne dé; le berite, saj bomo vse jedno lahko spali!“ oglasé se kakor iz jednega grla vsi pivci.

☞

A.: „Dragi moj! Pomagaj mi v stiski!
Posodi mi desetak do nedelje!“

B.: „Prav rad bi ti ustregel, toda pomisli, pri sebi imam brata, kateri me dokaj novcev stane in sedaj še sam nimam za živež.“

A.: „Ravno sedaj sem govoril s tvojim bratom, a on mi je dejal, da mu niti vinarja ne daš, da ko bi on sam ne imel še nekaj gotovine, moral bi lakote umreti.“

B.: „Vidiš, dragi moj! Tako je tudi res! Ako pa mojemu bratu nimam kaj dati, kako morem potem tebi pomagati!“

☞

DROBIŽ.

Karol Mally s Tržiča je ves vesel vskliknil, ko je bil zastopnik „Sokola“ zadovoljen s pogojem, da prekličé psovke na „Sokola“ pred obsodbo: „Tako je dobro, še bolje bi pa bilo, ko bi držal „Na pesku“ jezik za zobmi!“

☞

Baronu Lazariniju.

Če dolgo bodeš še na sveti,
Naposled znaš nam še znoreti!

☞

Dekletu.

Kaj pa ti jočeš cele noči;
Te li prihodnost tako skrbi?
Ljubčeka bi od sebe pognala,
Pa bi gotovo sedaj ne jokala!

☞

Otročji humor.

„Očka, pusti nad našo hišo in vrtom nebo modro pobarvati, da ne bode vedno deževalo!“

☞

Kamen pri kamnu palača,
Zrno pri zrnu pogača,
Krajcar pri krajcarji dolgove poplača.

☞

Konjskega kupca, kateri je ogledaval z različnimi barvami zaznamenovane dežele na zemljevidu, vpraša prijatelj, katera dežela bi mu bila najljubša. „Tale; tu je gotovo obilo krme za živino!“ odgovori kupec kazaje na zeleno pobarvane črte.

☞

Gospodu dru. Pozniku,

prvoboritelju in ljubljencu narodovemu (?),
posvetil Kurji želodček.

Novem Mestu bode se kapelica zidala,
Mnogo več kot „Narodni dom“ bode novcev stala;
In na stroške Šukljejanecv bode se gradila,
Doktor Pozniku ljubljencu pa se posvetila!

On največje je človeče, kar jih zemlja nosi:
Narodu se je posvetil, zanj nabira, prosi,
Koliko zanj žrtoval je vsak vé, primaruha!
Vsak Slovenec proti njemu je le drobna muha.

Radi res našteli vam njegove bi zasluge,
Ko bi nam po glavi ne rojile misli druge.
Ne primerjajno se mu, njegovi smo učenci;
Njemu se po vsi Sloveniji pletó zdaj venci.

To zapomnite si vsi in z nami ga slavite;
Najfinej' dolenski cviček mu na zdravje pijte;
Po Sloveniji povsod se bo mu slava pela: —
Bog odpusti grehe mu, saj sam ne vé, kaj dela!

„Tu imate desetico, pa molite zame, da me grof Margheri ne pohrusta!“

Žandar: „Kako pa, da tu ležite?“ — Postopač: „I, pojte no! Mislite li, da bodem stojé spal.“

„Naj bode še tolika suša; moje goste bodem vender pre-skrbel z vodo — četudi med vinom!“

„Dajva šteti, koliko korakov je od gostilne do najinega doma!“